

Ο μητροπολίτης Μπάτσκας Ειρηναίος αναφέρθηκε στον «μεταουμανισμό» στη σφαίρα της βιοηθικής

Τις σκέψεις του επί των επίκαιρων προκλήσεων για τη χριστιανική συνείδηση, όπως οι κατευθύνσεις των σύγχρονων επιστημονικών αναζητήσεων και της τεχνολογικής ανάπτυξης, που σχετίζονται με τη βιοηθική, μοιράστηκε ο αρχιεπίσκοπος Νόβι Σαντ και μητροπολίτης Μπάτσκας Ειρηναίος από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Σερβίας στη συνέντευξή του στο «Πετσάτ» (Τύπος) του Βελιγραδίου. Ακολουθεί η μετάφραση τού εν λόγω αποσπάσματος της συνέντευξης από τη ρωσική απόδοσή της.

– Κυνηγούν τον σύγχρονο άνθρωπο τα ερωτήματα της βιοηθικής: από την τεχνητή γονιμοποίηση και την παρένθετη μητρότητα μέχρι τη χειρουργική, μέσω των ορμονών αλλαγή φύλου και την ευθανασία. Κάποτε η εκκλησιαστική επαρχία Μπάτσκας εξέδωσε το κείμενο της Ρωσικής Ορθόδοξου Εκκλησίας με τίτλο «Τα θεμέλια του κοινωνικού δόγματος», όπου μεταξύ άλλων εξετάζονται λεπτομερέστατα αυτά τα προβλήματα. Τι μπορεί να πει πάνω σε αυτά στον σύγχρονο άνθρωπο η Εκκλησία της Σερβίας; Πού μας οδηγούν οι δρόμοι του «μεταουμανισμού» στον τομέα της βιοηθικής; Πού μας οδηγεί η

τυφλή υπακοή στην ιδέα της Προόδου;

- Οι οδοί του βιοηθικού «μεταουμανισμού», που λακωνικά και την ίδια στιγμή εξαντλητικά προσδιορίζατε (η τεχνητή γονιμοποίηση, η αλλαγή φύλου, η ευθανασία) δεν είναι κάτι άλλο παρά η έλλειψη δρόμου του αντιουμανισμού. Οδηγούν το ανθρώπινο γένος και τον πλανήτη Γη στην απώλεια και τον θάνατο. Σε αυτά, κατεξοχήν, και συνίσταται ο σκοπός και το πρόγραμμα της νέας, αυτοανακηρυχθείσης «διεθνούς ελίτ», που καθημερινά τα ανακηρύσσει ανενδοίαστα, ισχυριζόμενη ότι τα ανθρώπινα όντα υπερπερισεύουν στον κόσμο και η ανθρωπότητα απλούστατα θα «αναλώσει» όλους τους πόρους, εάν ο αριθμός της δεν συρρικνωθεί για να φθάσει το «χρυσό δισεκατομμύριο» με επικεφαλής την ίδια αυτή την «ελίτ» (άραγε, με ποιον άλλον;). Εκείνος που την ενθαρρύνει στο δικαίωμα για τέτοιες φρικιαστικές σκέψεις και διαβολικά σχέδια, τα οποία είναι πρωτοφανή στην παγκόσμια ιστορία, βεβαίως και σιωπά κατά τρόπο πονηρό. Αλλά εμείς, ως χριστιανοί, αλάνθαστα γνωρίζουμε ποιος είναι αυτός - ο διάβολος, *άνθρωποκτόνος άπ' άρχής*. (Ιω. 8.44).

Την πρώτη σας ερώτηση για το πού μας οδηγούν οι οδοί του «μεταουμανισμού» ή «διανθρωπισμού», δεξιοτεχνικά συμπληρώσατε με την επόμενη: πού μας οδηγεί η τυφλή υποταγή στην ιδέα της Προόδου. Εκ πρώτης όψεως αυτή η οπτική γωνία κρίνεται παράξενη, προκαλώντας το αντερώτημα για το ποια σχέση έχει μια επικίνδυνη, τρομακτική και άκρως διεστραμμένη ιδεολογία ή ακριβέστερα η ιστορική χίμαιρα της μεταϊστορικής πραγματικότητας, στην οποία αν και υπάρχουν *πράγματα*, δεν υπάρχει πλέον *ο άνθρωπος*, με την βαθιά ουμανιστική και μπορούμε να πούμε καθαρώς χριστιανική, αλλά και κοινή για τον μονοθεϊσμό γενικότερα ιδέα της προόδου, της κίνησης προς τα Έσχατα, προς το Τέλος ως Σκοπού και την εκπλήρωση του νοήματος της ιστορίας, που κατανοείται ως νοηματοδοτημένη, διά Λόγου και Πρόνοιας κίνηση από την αφετηρία Α προς το τελικό σημείο Ω;

Κατά τη γνώμη μου, η εν λόγω σχέση υπάρχει αναμφισβήτητα! Διότι εάν εκλαμβάνουμε και ερμηνεύουμε την πρόοδο, που αναβιβάσθηκε στο βάθρο της Προόδου με την «από θέσεως αρχής», «γενικευμένη», «θύραθεν», ιδεολογικά και θρησκευτικά «ουδέτερη» έννοια, πέραν της οργανικής οντολογικής σχέσεως με τον Χριστό και την Εκκλησία του Χριστού, τότε δεν είναι πλέον ούτε πρόοδος, αλλά ούτε και Πρόοδος, αλλά «μια πρόοδος στον μύλο του θανάτου», όπως την χαρακτήρισε πριν από εκατό σχεδόν χρόνια ο Άγιος Ιουστίνος Τσελίας Πόποβιτς, στην εξέχουσα φερώνυμη θεολογική και φιλοσοφική πραγματεία, που είναι εμποτισμένη με φλογερό προφητικό πνεύμα.

Αυτό το αξιοθαύμαστο, συγκλονιστικό κείμενο λες και συντάχθηκε ακριβώς κατά την κρίσιμη καμπή της παγκόσμιας ιστορίας, που βιώνουμε, ίσως και, Θεός φυλάξει, μοιραία καμπή, επομένως, εάν επιτρέπετε να παραθέσω στους αναγνώστες του «Πετσάτ» μερικές σπουδαίες σκέψεις και συμπεράσματα.

Ο Άγιος γέρων Ιουστίνος ξεκινά με θλιβερές σκέψεις για τη Γη ως τον μοναδικό «πλανήτη του

θανάτου» και τον άνθρωπο ως τραγικό ον, αιχμάλωτο του θανάτου. «Τραγικό είναι να είσαι άνθρωπος», γράφει, «ασυγκρίτως τραγικότερο από το να είσαι κουνούπι ή σαλιγκάρι, πουλί ή φίδι, αρνάκι ή τίγρη», διότι ο άνθρωπος «διαρκώς παραμένει αιχμάλωτος στο σκοτεινό μπουντρούμι του θανάτου, όπου δεν υπάρχουν ούτε παράθυρα, αλλά ούτε και πόρτες». Και συνεχίζει με πολύ σκληρότερες διατυπώσεις: «Ο γεννηθείς στον κόσμο άνθρωπος από την πρώτη στιγμή είναι υποψήφιος μελλοθάνατος... Η κοιλία που μας γεννά δεν είναι άλλο από την κατά σάρκα αδελφή του τάφου... Ο θάνατος είναι το πρώτο δώρο, που προσφέρει μια μάνα στο νεογέννητο μωρό της».

«Σε κάθε ανθρώπινο σώμα κρύβεται και υπάρχει κρυμμένη η πλέον φοβερή και ανίατη ασθένεια, δηλαδή ο θάνατος». Σε αυτό το πλαίσιο παραθέτει τον πολυπαθή Άγιο Ιωβ: *θάνατον έπεκαλεσάμην πατέρα μου είναι, μητέρα δέ μου και αδελφήν σαπρίαν* (Ιωβ 17. 14), και μετά από αυτή τη διάγνωση θέτει ένα αδυσώπητο ερώτημα: «Είναι δυνατή η πρόοδος, είναι λογική, δικαιολογημένη, απαραίτητη η πρόοδος σε έναν κόσμο, όπου ο θάνατος είναι η πλέον ανυπέβλητη ανάγκη;». Αυτό το ερώτημα σημαίνει: «Έχει νόημα ένας τέτοιος κόσμος, μια τέτοια ζωή, ένας τέτοιος άνθρωπος;».

Και αμέσως απαντάει: «Εάν το νόημα της ζωής είναι δυνατό μέσα στον μύλο του θανάτου, δυνατή είναι και η πρόοδος». Ακολούθως, αφού απέδειξε την απόλυτη αδυναμία της ανθρώπινης επιστήμης, φιλοσοφίας και του πολιτισμού, ακόμη και της θρησκείας στις διαφορετικές ιστορικές μορφές της, ενώπιον του ακόρεστου κακού που καταναλώνει τα πάντα και λέγεται θάνατος, με πικρία θέτει το ρητορικό ερώτημα: «Πρόοδος; Ω, τι είναι όλη η ανθρώπινη πρόοδος, εάν όχι μια πρόοδος προς τον θάνατο, μια πρόοδος προς τον τάφο;», και ο ίδιος απαντά σύντομα και σαφώς: «Όπου υπάρχει ο θάνατος λείπει η πραγματική πρόοδος».

Από τα ως άνω συμπεραίνεται ότι η πραγματική πρόοδος υπάρχει μόνον εκεί, όπου λείπει ο θάνατος. Ο Αναστάς εκ νεκρών Θεάνθρωπος, Κύριος και Σωτήρ του κόσμου Ιησούς Χριστός, είναι ο Νικητής του θανάτου στο Γεγονός της Αναστάσεώς Του και επομένως, ο Χορηγός του νοήματος της ζωής και ο Χορηγός του δώρου της μοναδικής αληθινής προόδου, δηλαδή της προόδου προς την αιώνια και άφθαρτη ζωή (πρβλ. Εβρ. 7.16), μέσω της κοινωνίας με τον Ζώντα Θεό, μια πρόοδος «ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν» της Βασιλείας του Θεού (Β΄ Κορ. 3. 18).

Εξ ου ο Άγιος Αββάς κάνει διάκριση μεταξύ του *ουμανιστικά* (κατά διαστήματα γράφει: *ομινιστικά*) διαμορφωθέντος «Ευρωπαϊού», «δυτικού», «σύγχρονου» ανθρώπου αφενός, και αφετέρου του ανθρώπου του Χριστού, του ανθρώπου «έν Χριστῷ» και κατ' αυτόν τον τρόπο επομένως μεταξύ της ψευδούς, ουμανιστικής προόδου και της αληθινούς προόδου, της θεοουμανιστικής ή θεανθρώπινης, μιας προόδου προς τον Χριστό, στη συνέχεια έν Χριστῷ και τέλος «εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ» (Εφ.4.13). Τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις του της ουμανιστικής προόδου τις αποτυπώνει μέσω του διαλόγου μεταξύ του Αλκβίστου και της Ελένης στην τραγωδία του Κάρελ Τσάπεκ «Διεθνικά Ρομπότ του Ρόσσου»:

«Αλκβίστος: Έχει η Νάνα προσευχητάρι;

Ελένη: Ναι, έχει ένα χοντρό.

Αλκβίστος: Εμπεριέχει περιστασιακές προσευχές; Για τη θύελλα; Για την ασθένεια;

Ελένη: Και για τον πειρασμό, τον κατακλυσμό...

Αλκβίστος: Μήπως έχει και για την πρόοδο;

Ελένη: Δεν νομίζω.

Αλκβίστος: Κρίμα».

Αντιθετικά σε αυτήν την «πρόοδο», συνεχίζει ο Άγιος, είναι «μια θεανθρώπινη πρόοδος από τον άνθρωπο προς τον Θεάνθρωπο, από τον θάνατο προς την αθανασία». Κατά τα λεγόμενά του σε αντίθεση με την «επιστημονική εξέλιξη» (ω, πόσο υπερήφανα ηχεί!), για την οποία ο άνθρωπος εντέλει δεν είναι άλλο από ένα «μεταβατικό ζώο μεταξύ άλλων ζώων», υπάρχει και μια χριστιανική εξέλιξη: «η γέννηση εν Χριστώ, η μεταμόρφωση εν Χριστώ, η ανάσταση εν Χριστώ».

Στην ανθρωπολογική σωτηριολογική θεώρηση του μυσταγωγού του Τσέλιε για την Αγία Τοπική μας Εκκλησία και τον σερβικό μας λαό ο μεγαλύτερος διδάσκαλος στην οδό, που οδηγεί προς τη ζωή, και μέσω της ζωής, από τη γέννηση εν Χριστώ μέχρι την ανάσταση με τον Χριστό, ήταν και παραμένει δια παντός ο Άγιος Σάββας, «ο μεγαλύτερος αρχιτέκτονας της θεανθρώπινης προόδου στην ιστορία του λαού μας». Ολοκληρώνοντας γράφει ο Όσιος Ιουστίνος: «Για τον Άγιο Σάββα η πρόοδος συνίσταται στο εξής: να αποκτήσει τον Κύριο και Χριστό, να ζήσει μέσα σε Αυτόν, δι' Αυτού και για Αυτόν...». Θα τολμήσω να προσθέσω ότι πίσω από τον Άγιο Σάββα διαβλέπουμε μια πολυάριθμη χορεία των Αγίων πατέρων και διδασκάλων της Ορθόδοξου Εκκλησίας και τους Αγίου Αποστόλους και στο κέντρο τους Εκείνον, ο Οποίος Μόνος στην ιστορία αυτοαποκαλείται ηΟδός, η Αλήθεια και η Ζωή (βλ. Ιω. 14.6), δηλαδή τον Θεάνθρωπο Ιησού Χριστό.